

Seminář 10

Témata: filmy (knihy) o Holocaustu a přístupy

Hranice použití přístupů v praxi (kriteria)

Spojení „sociální problém – přístup – film“

Reflexe kolektivní paměti jako terapeutický proces, a pomáhající pracovník jako zprostředkovatel

Kolektivní paměť

Sdílený a společně užívaný systém pohledů na minulost, který uspořádá vztahy a hodnoty

Patří skupině, generaci a nebo určité skupině

Nemůže být jediná pro všechny

Zafixovaná v kultuře a výuce historii

Pohledy na možnost fiction-filmů o kolektivní paměti

Contra

Teodor Adorno:

- to není možné psát básni po Auschwitzu
- Fiction je protikladem racionalitě v popovídání o válce a Holocaustu

Pro

Walter Benjamin

- Kolektivní paměť jako konstantní sebe - reprodukující proces, a proto každá nová generace potřebuje svůj pohled a kontinuitu s příštími

Trauma svědka a její transformace v českém kinematografu

Význam kolektivní paměti o Holocaustu a válce pro modernitu

Nejednoznačné události, dokonce
tabuizované

Jiné moderní události, které se týká
nelidskosti

Paměť postav *Sophiině volby*: Stingo

Rozbor paměti o
holocaustu způsobí lepší
pochopení americké
historii a otroctví

Akceptování narativu své
rodiny jako otrokářů

Paměť postav *Sophiině volby*: *Sophie*

- Překonání rozpaků vzpomínek
- Bolestivá paměť a její akceptování
- Paměť jako zdroj traumata

Paměť postav *Sophiině volby*: *Nathan*

- Virtuální paměť jako zdroj identity a ztotožnění sebe s obětí
- Paměť jako základ manipulace a symbolické interakce

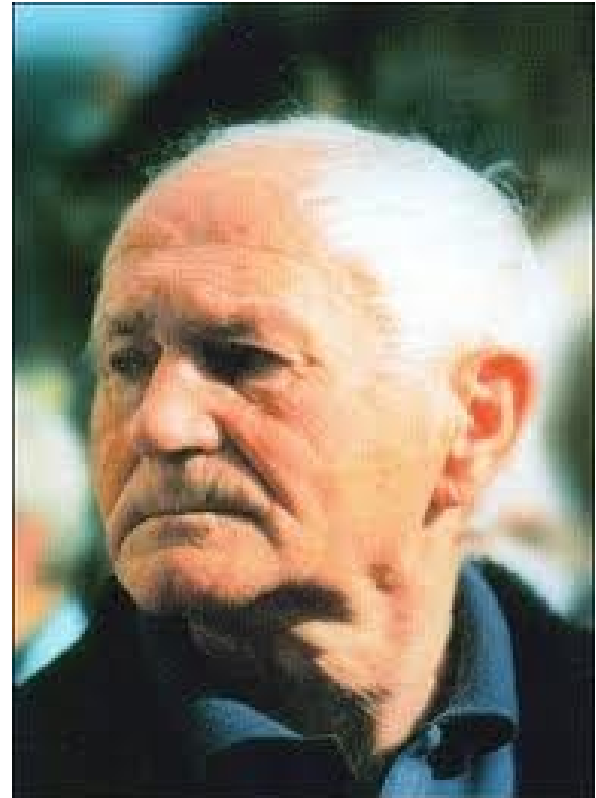

Komunikace prostřednictvím kolektivní paměti

Svědčící oběť

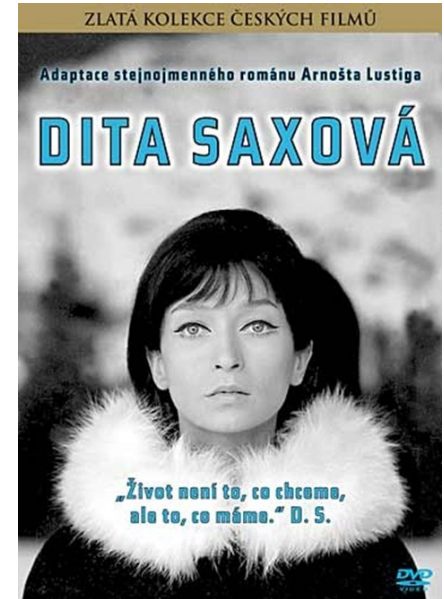

Viktimizovaný svědek

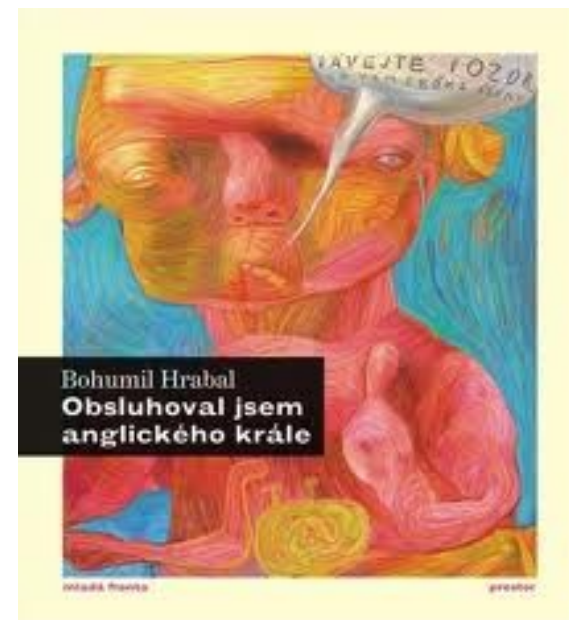
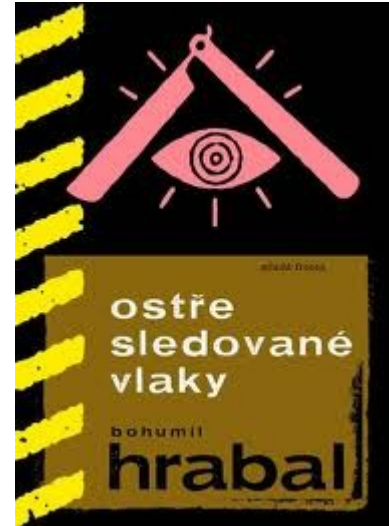
Arnošt Lustig: Encyklopedista témata Holocaust

- Více než 20 dílů o Holocaustu
- Aplikace reflexivního a humanistického přístupu: Dita Saxová a Kateřina Horovitzová jako dvě strany oběti holocaustu

Bohumil Hrabal jako hlas svědků

- Překonání pasivity v vypracování sebevědomí
- Reflexivní a nebo humanistický přístup?

Paměť o Holocaustu a válce mezi Čechy

Společná nebo různá

Pocit viny

Nejistota

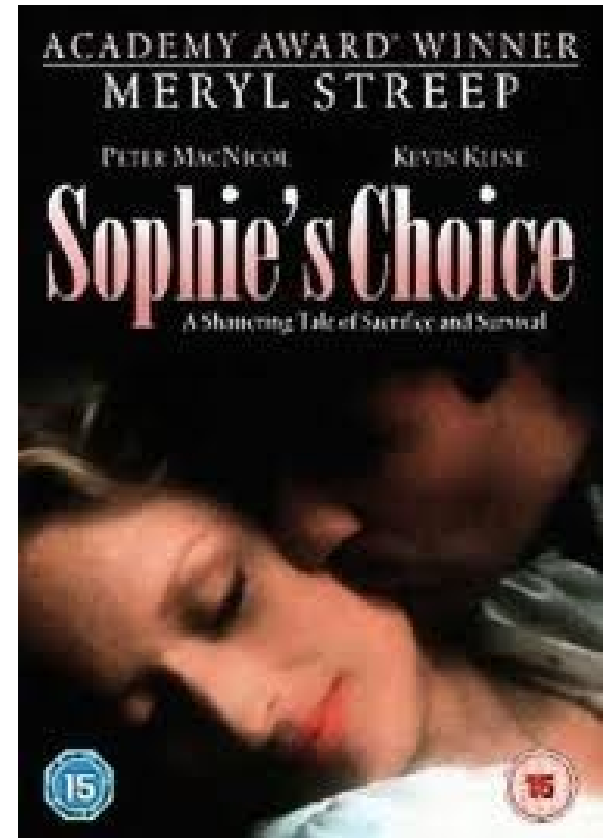
Hájení před paměti

Jakou má být historie Holocaustu?

Optimistická

Pesimistická

Holocaust jako historie anomálie

Co omezuje vyjádření Holocaustu v rámci funkcionalistického přístupu?

Jaké metody používá režiséři na zdůraznění problému nacismu jako anomálie?

Proč této metody jsou riskantní podle pohledu sociálních vědců?

Klišé jako hlavní metoda

- Pozitivní postava je skoro ideální nebo stává se ideální (co má větší výkon pro vliv na diváky)
- Negativní postava se představuje jako sociopat či šílený či třeba potřebující izolace
- Zlo je ne-normalita, slušnost je norma
- Černě-bílý popis problému má základem protiklad Schindlera a Goethe
- Přežití jako hlavní cíl, fašismus jako katastrofa

Jaká kliše se použil Spielberg ve filmu Schindler's list?

- Zlepšil podobu Schindlera a jeho pomocníka
- Zdůraznil podobu Amona Goethe
- „Zblbil“ podoby nacisty
- Představil vše židovské postavy jako oběti (včetně specifickému pojmu „oběť“ v filmu)
- Přidal další oběti (vice než ve skutečnosti)

Idealizace podoby Schindlera

**Skutečný Schindler chtěl
vydělávat peníze korektně**

**Filmová postava pracuje proti
profitu**

Idealizace podoby Schindlera

- Hra karty na život Heleny Hirschové, služebné Gothe: Schindler nabízel jako sazku 1 tisíc dolaru když zvítězí, a 2 když prohraje, a to udělají aby Helena zůstala na seznamu
- Podle svědků to byl úplně fiction

Idealizace podoby Schindlera

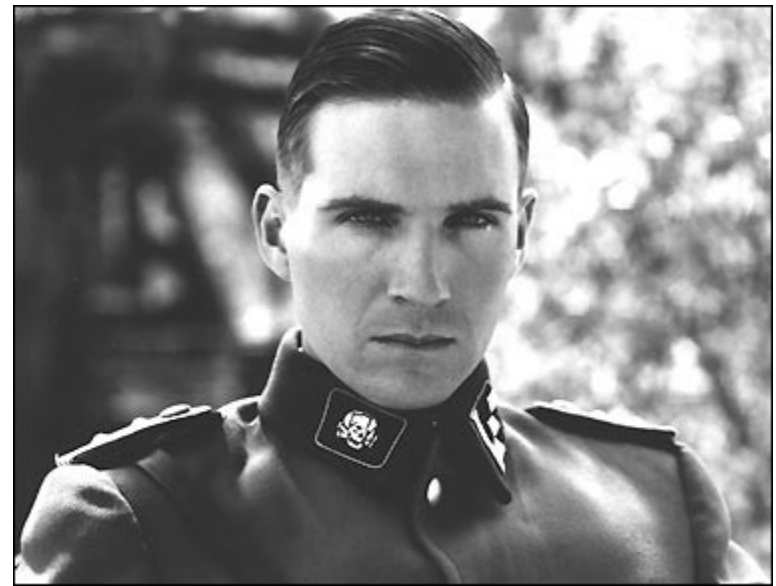
Židove z Schindlerova seznamu řekli, že nabízeli peníze různým lidem, ale jen Schindler byl připraveny riskovat.

Normální obchod za tuto dobu se počítaje jako hrdinský čin?

Amon Gothe: skuteční a filmový

- Proč Ralph Fiennes? Spielberg hledal sexuálně atraktivního zločince (fašismus jako ideologie i na základu sexuálního přilákaní)
- Postava má klinické projevy krutosti, skoro vypadá jako sociopat, skutečný měl dost chronických nemocí včetně cukrovky, a byl dokonce popraven nacisty v 1944

Rozporná atraktivita postavy

Gothevá puška a postřelení vězňů

**Bydlil na jiné straně kopce od
táboru a nemohl střílet**

Ve filmu to dělá pořad

Projevy rozpaku

- Neměl žádný romantický vztah k Heleně Hirschové

„Blbí“ nacisti

- Úryvek ve filmu, kdy tři důstojníci zkusí postřelit jednoho s židů, ale jejich pistole jsou zlomené

Zdůraznění krutosti

- Holčička v červeném kabátu přežila ghetto
- Mladý muž, nadaný muzikant, jíž pracoval pro Goethe a kterého ten postřelil ve filmu, taky zůstal žít

Obchod v krutou dobu

Marcel Goldberg
pracoval jako
Itzhak Stern v
účetní službě a
bral úplatky od
židů

Imre Kertész, maďarský spisovatel

I regard as kitsch any representation of the Holocaust that is incapable of understanding or unwilling to understand ***the organic connection between our own deformed mode of life*** (whether in the private sphere or on the level of "civilization" as such) and ***the very possibility of the Holocaust***. Here I have in mind those representations that seek to establish the Holocaust once and for all ***as something foreign to human nature***; that seek to drive the Holocaust out of the realm of human experience

Kubrik o filmu:

The thing is, *Schindler's List* is about
success,
the Holocaust was about failure

Klišé a funkcionalistický přístup

Film v rámci funkcionalistického přístupu jako symbolická interakce mezi divákem a těmi, kdo toče film

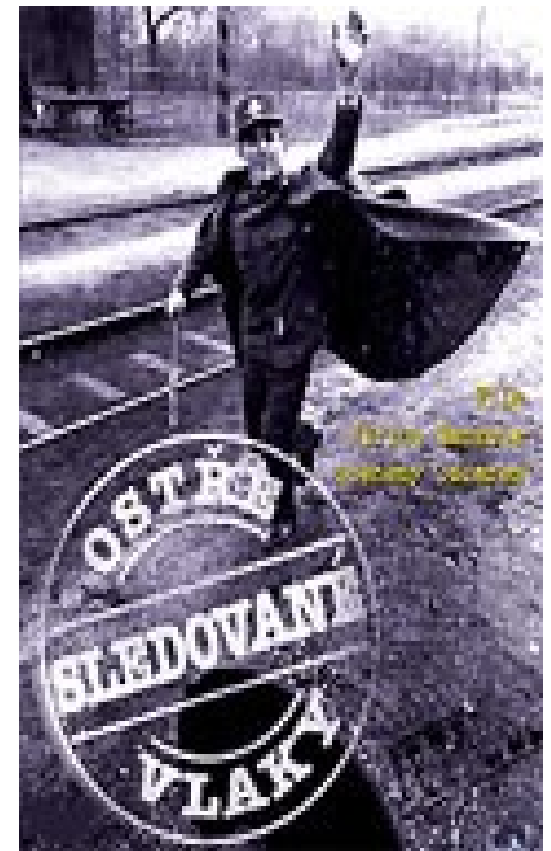
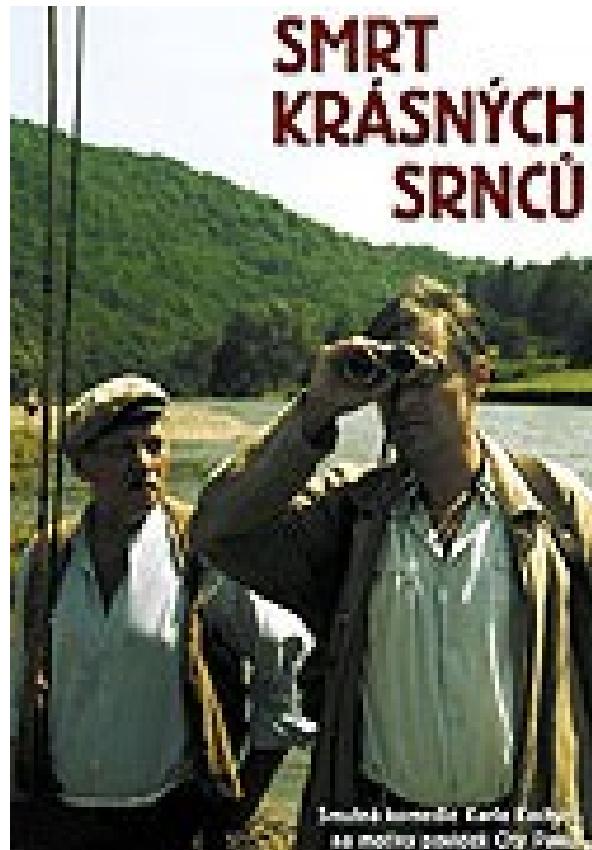
Jakou úlohu má splnit každá strana, aby ta interakce dopadla účinně?

Dá se filmu v rámci funkcionalistického přístupu zbavit klišé?

Alternativní přístupy: humanistický

- Přemyšlení o motivaci nacistů (***Heinrich Böll***-**Vlak dojel přesně**: vojáci jako viníci a zároveň oběti)
- Odlišování nacismu a lidí jako nacisty
- Obyčejný člověk a ba hříšník jako ten, kdo potřebuje obhajobu (oběť není nevině)

Příklady humanistického přístupu

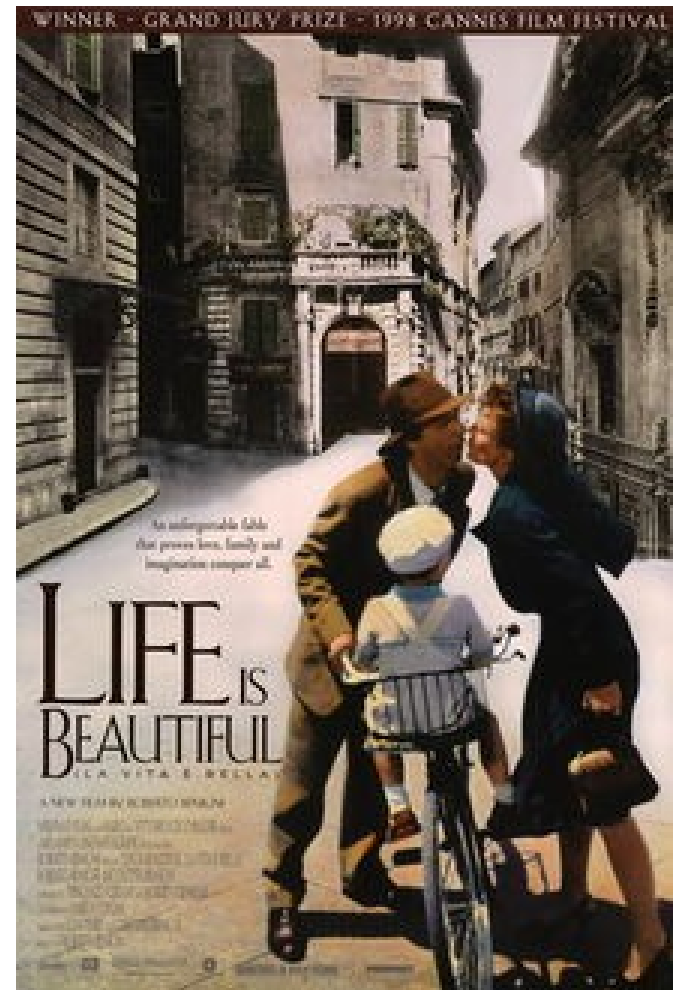
Humanistický přístup

S pohledu koho jsou natočeny této filmy, oběti a nebo svědka?

Co vidí svědek odlišného, a co cítí?

Jak se popisuje válka v rámci tohoto přístupu?

Příběhy obyčejných lidí?

Protiklad života?

Pasqualino Sedmikráska

Kontinuita mezi politikou italské vlády, názorem na ni národa a válkou

Důsledky války: žádná svoboda, Itálie jako velký nevěstinec

Ideologie přežit za jakoukoliv cenu (co způsobilo sociální krizi v Itálii v 1950 leta)

Životopis Pasqualino jako toho, kdo patří institucím

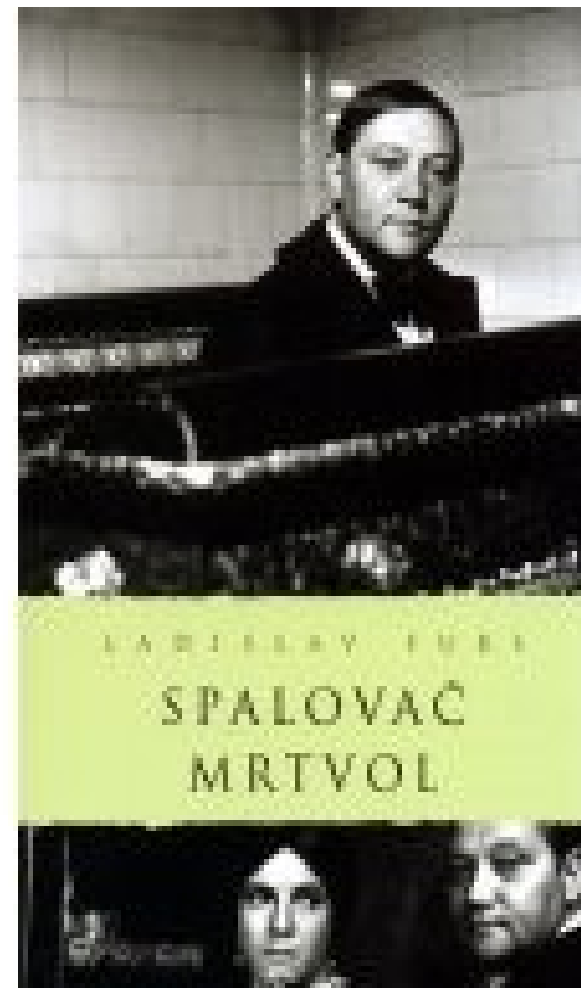
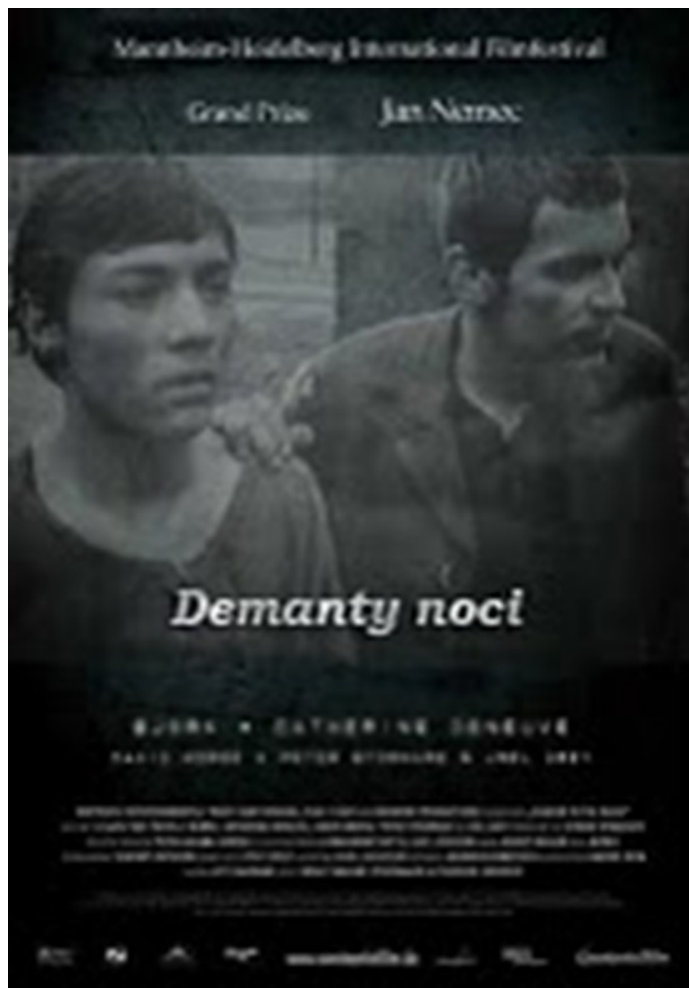
Život je krásný

Kýč nebo humanistický film?

Radikální přístup

- Fašismus jako extrémní snaha dosáhnout normy a podle toho mít právo posuzovat jiné lidi (Hannah Arendtová, pocit viny):
- Obyčejný člověk v zoufalosti a pod tlakem veřejnosti a předpisů rozhoduje korespondovat úlohám v rozpaku
- „Nestydím se toho, že jsem Němka, ale toho, že jsem člověkem“

Reflexivní přístup

Proč potřebujeme filmy

Existuje pravda, kterou se dá vyjádřit přes slovo, existuje hlubší pravda, kterou se dá pochopit jen přes mlčení, ale také jsou pravdy, které nejsou pro vyjádření ani i přes mlčení

Rabi dynastie Kotsk

Domácí úkol

Filmy na ohodnoceni

- http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Holocaust_films
- Zvolit jakýkoliv film a analyzovat ho podle přístupu